

TEACHER CANDIDATE'S PERCEPTIONS OF SOCIAL NETWORKS IN THEIR PICTORIAL REPRESENTATIONS¹

ÖĞRETMEN ADAYLARININ RESİMSEL ANLATIMLARINDA SOSYAL AĞ ALGILARI

Özge ÖZER²
Adile AŞKIM KURT³

Abstract

One of the most effective ways for students to express themselves in teaching environments are artistic activities and pictorial representations. Pictorial representation is a criterion that helps recognize person beside this pictorial representation is also important since it is a representation tool that allows reflecting person's intelligence, personality, qualifications and their inner world. In this context the study aimed to reveal teacher candidates' perceptions of social networks through their pictorial representations and their written expressions based on their pictorial representations. Art based inquiry was used in the process of data analysis. The study was carried out with 92 teacher candidates on education faculty. The research data were collected via teacher candidates' drawings that were expected to reflect their perceptions of social networks and their written ideas about what they depicted in their drawings. Content analysis was applied for the analysis and interpretation of the data. As a result of the research teacher candidates' views on social networks divided into two sub-themes as usage purpose of social networks and the impact of social networks. Most of the teacher candidates use social networks in order to communicate and they believe that social network usage leads addiction. Another result reached at the research is that most of the teacher candidates use smartphones to access social networks and the most used social network application is Facebook.

Keywords: Social networks, pictorial representation, teacher candidates.

Özet

Öğretim ortamlarında öğrencilerin kendilerini ifade etmeleri sürecinde en etkili yollardan biri de sanatsal etkinlikler ve resimsel anlatımlardır. Resimsel anlatım bireyleri tanımaya yarayan bir ölçüt olmakla beraber, onların zekâ, kişilik, yakın çevre nitelikleri ile iç dünyasını bizlere yansıtmaya olanak sağlayan bir anlatım aracı olarak büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının resimsel anlatımlarında ve resimsel anlatımlarına dayalı yazılı görüşlerinde sosyal ağlara ilişkin algılarını ortaya koymaktır. Nitel araştırma desenlerinden sanat temelli araştırma yöntemine dayalı gerçekleştirilen araştırmanın katılımcıları Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 92 öğretmen adaydır. Araştırma verileri, öğretmen adaylarının sosyal ağlara ilişkin algılarını yansıtan resimler ve yazılı görüşleri yoluyla toplanmıştır. Araştırma verilerinin çözümlenmesi ve yorumlanmasında içerik analizi yöntemi benimsenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğretmen adaylarının sosyal ağlara ilişkin görüşleri; sosyal ağları kullanım amaçları ve sosyal ağların etkileri olmak üzere iki alt temada toplanmıştır. Araştırmada, öğretmen adaylarının sosyal ağları en çok iletişim kurmak amacıyla kullandıkları ve sosyal ağların bağımlılığa yol açtığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca araştırmada, öğretmen adaylarının sosyal ağlara ulaşmak için en çok akıllı telefonları kullandıkları, sosyal ağ uygulaması olarak da en çok Facebook'u kullandıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal ağ, resimsel algı, öğretmen adayları.

¹ Bu çalışma 6. Uluslararası Öğretme, Eğitim ve Öğrenme Kongresi'nde (ICTEL) sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş halidir.

² Öğr.Gör., Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Eskişehir. Tel 02223350580 3465. E posta: ozgeo@anadolu.edu.tr

³ Doç.Dr., Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, Eskişehir. Tel 02223350580 1934. E posta: aakurt@anadolu.edu.tr

GİRİŞ

Bilgi ve İletişim Teknolojilerinde (BİT) yaşanan hızlı değişim ve dönüşüm süreci eğitim, iletişim, alışveriş gibi günlük yaşantımızdaki birçok etkinliğimizi de değiştirmiş ve dönüştürmüştür. Öyle ki hareket alanımızı genişleten çevrimiçi ortamlar özellikle web 2.0 teknolojilerindeki gelişmelerle birlikte iki yönlü etkileşime olanak sağlamış ve iletişim biçimimizin de değişimine yol açmıştır. Sosyal etkileşimi, işbirliğini ve paylaşımı ön planda tutan Web 2.0 teknolojilerinin önemli bileşenleri ve popüler paylaşım ortamları sosyal ağlardır (Karal ve Kokoç, 2010).

Sosyal ağlar, kitlelerle bağlantı kurmak için kullanıcıya sistemde bulunan profilini paylaşma olanağı sağlayan, diğer kullanıcıların kendi listelerine birbirlerini eklemesine fırsat tanıyan ve aynı zamanda sistemde bulunan her kişinin birbirilerini görmesini sağlayan web tabanlı servis olarak tanımlanmaktadır (Boyd ve Ellison, 2007; Vural ve Bat, 2010). Sosyal ağ siteleri kullanıcılara, kullanıcı adı ve fotoğraf gibi bilgilerini paylaşabilecekleri profil sayfasına sahip olmalarına olanak sağlamakta, genel veya özel çevrimiçi/çevrimdışı mesaj gönderimi, çevrimiçi fotoğraf, video paylaşımı, yeni arkadaşlıklar edinme, ortak ilgi alanları çerçevesinde topluluk oluşturma gibi yollarla diğer bireylerle iletişim kurmasına izin veren üye tabanlı internet topluluklarıdır (Filiz, Erol, Dönmez ve Kurt, 2014; Karal ve Kokoç, 2014; Pempek, Yermolayeva ve Calvert, 2009). Bir başka deyişle sosyal ağlar bireylerin duygu, düşünce ve bilgilerini internet ya da bir başka ağ üzerinden yayımlayarak, birbirleriyle iletişime ve etkileşime geçtikleri sosyal ortam olarak tanımlanabilmektedir (Majahan, 2009). Sosyal ağlar video, metin, resim ve ses gibi çokluortam öğelerinin kullanımıyla etkili öğretimsel ortam oluşturulmasına, bireylerin içeriği hem tüketip hem de üretmelerine, anında mesaj olanağı sunması ile dönüt sağlama ve etkili iletişim olanakları sunmalarına, ilgi ve ihtiyaçlar doğrultusunda oluşturulan gruplarda bilgi, düşünce ve kaynak paylaşımı bireylerin kendi dünyalarını oluşturmalarına olanak sağlar (Kurt ve Özer, 2015). Sosyal ağlar içerisinde en çok tercih edileni ve kullanılanı Facebook'tur (Lenhart, 2015; Sareah, 2015). Facebook aylık 1 milyar 59 bin aktif üyeye sahip ve tüm sosyal ağlar içerisinde %32'lik bir kullanıma sahiptir. 2016 verilerine göre ülkemizde Facebook kullanıcılarının yarısından fazlasını (%55) yükseköğretim kurumlarına devam eden öğrencilerinde içinde olduğu 13-29 yaş aralığındaki bireyler oluşturmaktadır (We Are Social's, 2016). Çok sayıda özellik ve uygulamayı içinde barındıran sosyal ağlar birçok araştırmanın da konusu olmuştur (Çam ve İşman, 2013; Ekici ve Kıyıcı, 2012; İşman ve Albayrak, 2014; Karal ve Kokoç, 2010; Keleş ve Demirel, 2011; Kert ve Kert, 2010; Kurt ve Özer, 2015; Madge, Meek, Wellens ve Hooley, 2009; Selwyn, 2007). Ancak çok sayıda araştırmaya konu olan sosyal ağlara ilişkin alanyazında resimsel anlatım yoluyla gerçekleştirilen bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Bireylerin kendilerini ifade etmelerine olanak sağlayan en etkili yollardan biri de resimsel anlatımlardır. Kişinin çok özel iç dünyası, imgeleri, düşünceleri ve duyguları sanat ile görselleşir. Bu çok özel dünyanın dışa aktarılması ve bu anlatımın başkaları tarafından anlaşılması, insan için bir gereksinimdir (Buyurgan ve Buyurgan, 2001). Alanyazında daha çok çocukların resimsel anlatımlarına ilişkin çalışmalar gerçekleştirilmişse de (Belet ve Erişti, 2009; Belet ve Türkkan, 2007; Buldu, 2006; Doğru, Turcan, Aslı ve Doğru, 2006; Erişti, 2010; Erişti ve Belet, 2010; Erişti ve Kurt, 2011; Ersoy ve Türkkan, 2009; Oğuz, 2007; Rijey ve Van Rooy, 2007; Sever, 2015; Taş, Aslan ve Sayek, 2006; Türkkan, 2004; Türkmen, 2008; Yalçın ve Erginer, 2014; Yurtal ve Artut, 2008) resmin bir görsel anlatım aracı olduğu göz önüne alındığında daha büyük yaş gruplarında da resimsel anlatıma ilişkin çalışmalar gerçekleştirilebileceği söylenebilir. Bu bağlamda bu araştırma katılımcı grubu açısından alanyazındaki diğer araştırmalardan farklılaşmaktadır. Buradan yola çıkarak bu araştırmanın amacı sosyal ağları en çok kullanan yaş grubu içerisinde yer alan öğretmen adaylarının resimsel anlatımlarında ve resimsel anlatımlarına dayalı yazılı görüşlerinde sosyal ağlara ilişkin algılarını ortaya koymaktır.

Bu amaca yönelik olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Öğretmen adaylarının sosyal ağlara ilişkin görüşleri nelerdir?
- Öğretmen adayları sosyal ağlara ulaşmada hangi araçları kullanmaktadırlar?
- Öğretmen adayları sosyal ağ olarak hangi uygulamaları kullanmaktadırlar?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Sosyal ağları en çok kullanan yaş grubu içerisinde yer alan öğretmen adaylarının resimsel anlatımlarında ve resimsel anlatımlarına dayalı yazılı görüşlerinde sosyal ağlara ilişkin algılarını ortaya koymayı amaçlayan bu araştırmanın verilerin toplanması, çözümlenmesi ve yorumlanmasında nitel araştırma yöntemi bağlamında sanat temelli araştırma deseni kullanılmıştır. Sanat temelli araştırma deseni nitel araştırma geleneği içinde eğitimsel durumları keşfetmek, yorumlamak ve değerlendirmek için kullanılan bir araştırma yaklaşımıdır (Ersoy ve Türkkın, 2010). Sanat temelli araştırma bilimsel araştırmalarda sanat ya da tasarım süreçleri ile gerçekleştirilen anlatımlar ile araştırmayı ilişkilendiren bir desendir (Denzin ve Lincoln, 2005; Erişti 2012).

Katılımcılar

Kolay ulaşılabilir örnekleme yönteminin kullanıldığı araştırma, 2014-2015 öğretim yılı bahar döneminde Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi 2.sınıfta öğrenim gören 103 öğretmen adayıyla gerçekleştirilmiştir. 11 öğretmen adayının çizdiği resimler araştırmanın amaçlarıyla uyuşmadığı için analiz dışında tutulmuş araştırma 92 öğretmen adayıyla yürütülmüştür.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri, öğretmen adaylarının sosyal ağ algılarını yansıtan çizimleri ve bu çizimlere yönelik yazılı ifadelerinden elde edilmiştir. Öncelikle öğretmen adaylarına sosyal ağ denilince ne anladıkları sorulmuş ve sosyal ağ kavramını anlatan bir resim yapmaları istenmiştir. Resimler bir ders saati içinde araştırmacılarla birlikte yapılmıştır. Sonrasında da çizdikleri resme ilişkin yazılı görüşleri alınmıştır.

Verilerin Çözümlenmesi ve Yorumlanması

Araştırmanın verileri betimsel olarak analiz edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Analiz iki araştırmacı (Bir sanat eğitimcisi, bir eğitim teknolojü) tarafından yapılmıştır. Önce araştırmacılar birbirinden bağımsız olarak temalar oluşturmuşlardır. Daha sonra bu temaları karşılaştırmışlar ve ortak temalar belirlemişlerdir. Araştırmanın güvenilirliği, Güvenirlik = Görüş Birliği / Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı x 100 formülü kullanılarak (Miles ve Huberman, 1994) hesaplanmıştır. Buna göre, iki araştırmacının yapmış olduğu kodlamalar arasındaki tutarlılık %88 olarak belirlenmiştir. Bulgularda öğretmen adaylarının çizdikleri resimlerden örneklere yer verilmiş, bu süreçte öğretmen adayları kod isimleri ile adlandırılmışlardır. Araştırmada öğretmen adaylarının sosyal ağlara ilişkin görüşleri, sosyal ağları kullanım amacı ile sosyal ağların etkisi, sosyal ağlara ulaşmak için kullanılan araçlar ve sosyal ağ olarak kullanılan uygulamalar olmak üzere üç temada toplanmıştır.

BULGULAR

Öğretmen adaylarının sosyal ağlara ilişkin görüşleri

Öğretmen adaylarının çizdikleri resimler ve yazılı görüşlerine dayalı olarak sosyal ağlara ilişkin görüşleri iki başlık altında toplanmıştır. Bunlar, öğretmen adaylarına göre sosyal ağları kullanım amaçları ve öğretmen adaylarına göre sosyal ağların etkisidir.

- Öğretmen adaylarına göre sosyal ağları kullanım amaçları

Öğretmen adaylarının sosyal ağları kullanım amaçları ve sıkları Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Öğretmen adaylarına göre sosyal ağları kullanım amaçları

Kullanım Amacı	f
İletişim	31
Paylaşım	13
Eğlence	12
Bilgi arama	8
Arkadaş edinme	6
Gündem takibi	4
Eğitim	4
Gelir elde etme	1

Öğretmen adaylarının sosyal ağlara ilişkin algıları, kullanım amacı ve etkileri başlıkları altında farklılaşmaktadır. Kullanım amaçları başlığı altında en çok iletişim algısı ortaya konmuştur. Bununla birlikte öğretmen adayları sosyal ağları paylaşım, eğlence, bilgi arama, arkadaş edinme, gündemi takip etme, eğitim ve gelir elde etme amacıyla kullandıklarını resimlerinde ve yazılı görüşlerinde belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının sosyal ağları “iletişim kurmak” amacıyla kullandıklarına ilişkin çizimleri aşağıdadır.

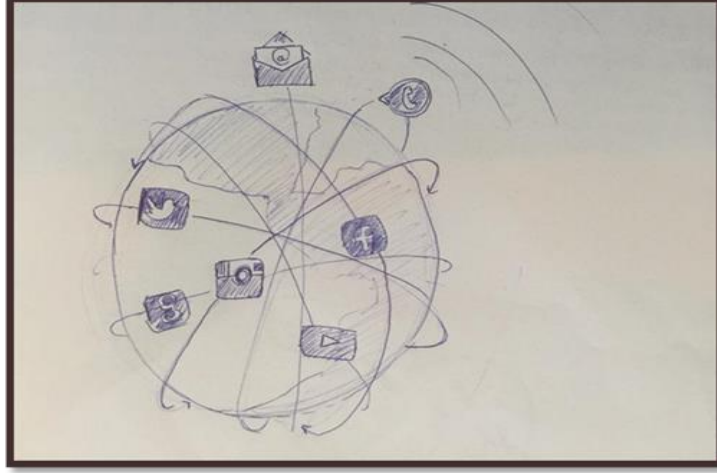
Resim 1.

Resim 1’de görüldüğü gibi Öğretmen Adayı (ÖA) 11, sosyal ağları bir insan portresi ve etrafında Facebook, WhatsApp gibi sosyal ağ uygulamalarını logoları ve mektup zarfları ile anlatmıştır. Öğretmen adayı “... iletişimin insanları oluşturmasını temsilen bir portre

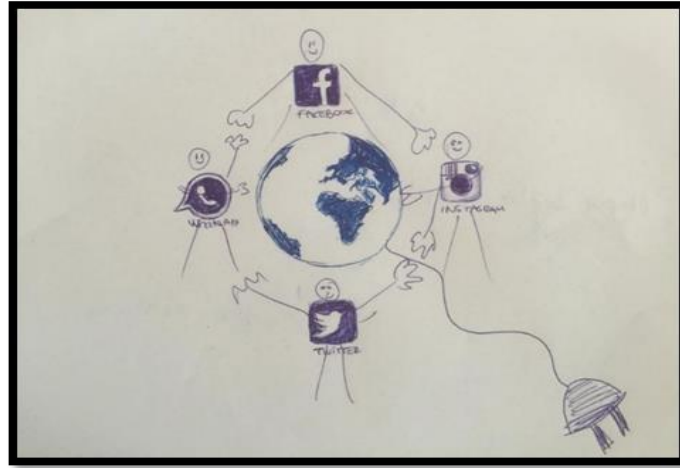
yaptım çünkü insanlar iletişim kurabildikçe birbirleriyle geçim sağlayabilmektedir” şeklinde sosyal ağların iletişim amaçlı kullanımına vurgu yapmıştır.

Resim 2.

Resim 2’de ÖA 7 bir dünya çizmiş ve dünyanın içinde ve etrafında sosyal ağların logolarını çizmiştir. Ayrıca sosyal ağ logoları arasında bağlantı kurarak haberleşme ve iletişim kurma amacıyla kullandığını anlatmaya çalışmıştır. Yazılı ifadesinde de “sosyal ağlar sayesinde iletişim sağlıyoruz” şeklinde dünyanın öbür ucundaki insanlara ulaşmak için sosyal ağları kullandığını belirtmiştir.

Resim 3.

Resim 3’te ÖA 86 bir dünya etrafında sosyal ağ logolarından oluşan bireyleri resmetmiştir. Bunun yanında dünya bir elektrik priziyle güç kaynağına bağlı resmedilmiştir. Yine resimde görüldüğü gibi dünya etrafında kişileştirdiği sosyal ağ logolarından oluşan bireylerin elleri birbirilerine ve dünyaya uzanmaktadır. Bununla da sosyal ağları iletişim kurmak için kullanıldığını çiziminde belirtmiştir. Ayrıca ÖA 86 yazılı görüşünde “hayata bağlan sosyal ağlarla” diyerek dünyayla bağlantısını sosyal ağlarla sağladığını dile getirmiştir.

Öğretmen adayları sosyal ağları “paylaşımında bulunmak” amacıyla kullandıklarını resimlerinde belirtmişlerdir. Bu temaya ilişkin örnek resimler aşağıdadır.

Resim 4.

Resim 4'te görüldüğü gibi ÖA 16 bir dünya çizmiş ve yine çeşitli sosyal ağ logoları kullanmıştır. Ayrıca kuşlar çizerek iletmek istediklerini sosyal ağlar aracılığıyla iletebildiğini resminde göstermiştir. ÖA 16 yazılı görüşünde “...öncelikle ve hür bir sosyal ağ diliyorum. Korkusuz ve endişe edilmeden kullanılmasını diliyorum” ifadesini kullanarak paylaşmak istediklerini sosyal ağlar aracılığıyla gerçekleştirebildiğini ifade etmiştir.

Öğretmen adaylarının bir kısmı sosyal ağları “eğlence” amacıyla kullandıklarını çizimlerinde belirtmişlerdir. Eğlence temasına ilişkin resimler aşağıdadır.

Resim 5.

Resim 5'te görüldüğü gibi ÖA 4 farklı etkinlikte bulunan insanlar çizmiştir. Bu insanların her biri sosyal ağları kullanarak mutlu oldukları anları paylaşmaktadır. Resimde arkadaş ortamında, evlenirken, balık tutarken, alışveriş yaparken sosyal ağları kullanan, paylaşımında bulunan insanlar canlandırılmıştır. ÖA 4 yazılı görüşünde de “... Gündemi takip edebiliyorum, arkadaşlarımla konuşabiliyorum, paylaşımlarda bulunup, müzik dinleyebiliyorum” diyerek sosyal ağları çevresinde olan bitenlerden haberdar olmak ve iletişim amacıyla kullandığını belirtmiştir.

Resim 6.

Resim 6'da ÖA 72 bir ahtapot çizmiştir. Ahtapotun her bir bacağına bir sosyal ağın adını yazmıştır. Ayrıca ahtapotun şapkasına da "fun" (eğlence) yazmıştır. ÖA 72 resmine ilişkin yazılı görüşünde sosyal ağları eğlenmek amacıyla kullandığını belirtmiştir.

Öğretmen adaylarının bir kısmı resimlerinde sosyal ağları "bilgi aramak" için kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu temaya ilişkin örnek resimler aşağıda verilmektedir.

Resim 7.

Resim 7'de görüldüğü gibi ÖA 3 bilgisayar başında bir insan ve karşısında farklı ülkelerden kesitler çizmiştir. ÖA 3 yazılı görüşünde de sosyal ağları kullanarak istediği ülke ile ilgili istediği bilgiye ulaşabildiğini, dünyayı keşfedebildiğini ifade etmiştir.

Resim 8.

Resim 8'de ÖA 66 bir resim atölyesi ve bir ressamı çizmiştir. Resimde görüldüğü gibi ressamın elinde bir cep telefonu vardır. Atölyenin duvarlarında asılı olan tablolar da sosyal ağların logoları yer almaktadır. Resimde ressam cep telefonuna bakarak ne çizeceğini aramaktadır. ÖA 66 yazılı ifadesinde "...resim çizmek istediğim zaman mutlaka facebook'a göz atarım..." diyerek ne çizeceğine sosyal ağlardan araştırarak karar verdiğini belirtmiştir.

Öğretmen adaylarının bir bölümü resimlerinde sosyal ağları "arkadaş edinmek" amacıyla kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu temaya ilişkin örnek resim aşağıda yer almaktadır.

Resim 9.

Resim 9'da ÖA 2 bir okul kantini ve kantindeki kişileri çizerek sosyal ağlara ilişkin birçok görüşe yer vermiştir. ÖA 2 resminde bir masa etrafında oturan üç kişiyi çizmiştir. Masada oturan birinci kişinin konuşma balonuna yazdığı yazıda "hadi kızım kabul et artık şu isteği kaç gündür bekliyorum" ifadesini kullanarak sosyal ağları arkadaş edinmek amacıyla kullandığını belirtmiştir. Bunun yanında masada oturan diğer kişiyi kitap okurken resmetmiştir. Bu kişinin konuşma balonunda da "dünya olmuş sanal. Okumalıyım bir masal. -Şuna bak kantinci bile kafayı yemiştir. Nerde yaşıyorum ben :/" ifadesini yazarak herkesin sanal bir dünyada yaşadığını ifade etmiştir. ÖA 2 masada ters biçimde oturan üçüncü kişiyi telefonunu şarj ederken çizmiştir ve bu kişinin konuşma

balonuna da “lanet olası şarj aleti” ifadesini yazmıştır. Bu ifade ile sosyal ağlara çoğunlukla telefon ile bağlandığını belirtmekle birlikte telefonunun pili bittiğinde dünyayla bağlantısının kesildiğini ve bu durumun bireyi kötü etkilediğini göstermektedir. ÖA 2 resimde kantinciye ve diğer iki kişiyi cep telefonu ile oynarken çizmiştir. Buradan da sosyal ağları oyun oynamak amacıyla kullandığını ifade etmiştir. Resimdeki dikkat çekici nokta kişilerin birbirleriyle etkileşim halinde olmamalarıdır. Aslında bu resimde ÖA 2 sosyal ağ bağımlılığını da anlatmaktadır.

- Öğretmen adaylarına göre sosyal ağların etkisi

Öğretmen adaylarının resimlerinde ortaya koydukları sosyal ağların etkisine ilişkin alt temalar ve sıklıkları Tablo 2’de yer almaktadır.

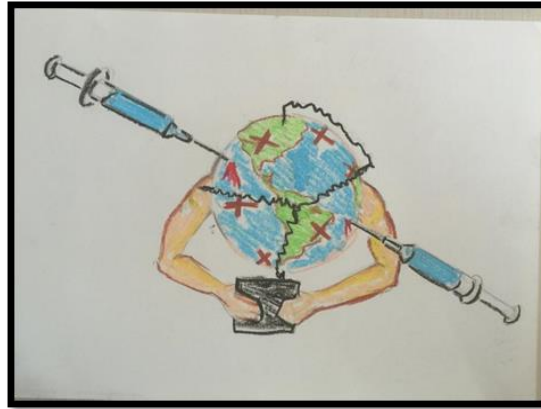
Tablo 2. Öğretmen adaylarına göre sosyal ağların etkisi

Etkisi	f
Bağımlılık	43
Yalnızlık	6
Sanallaşma	4
Farklı kimlik	2

Öğretmen adaylarının yaptıkları resimler ve yazılı görüşleri incelendiğinde sosyal ağların etkisi başlığı altında bağımlılık, yalnızlık, sanallaşma ve farklı kimlik alt temaları oluşturulmuştur. Tablo 2’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu bağımlılık temasına ilişkin resimler çizmişlerdir.

“Bağımlılık” temasına ilişkin resim örnekleri aşağıdadır.

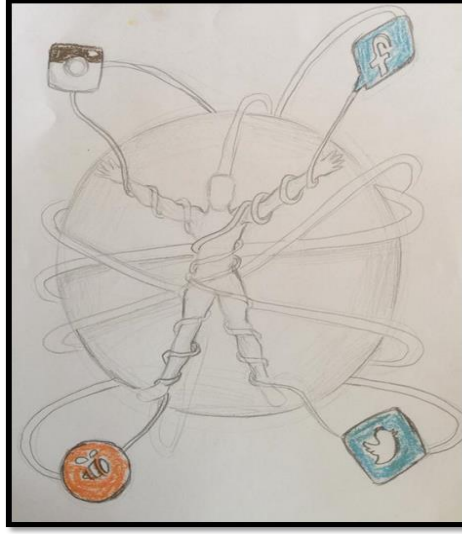
Resim 10.

Öğretmen adaylarının yaptıkları resimler ve yazılı görüşleri incelendiğinde sosyal ağların etkisi başlığı altında bağımlılık, yalnızlık, sanallaşma ve farklı kimlik alt temaları oluşturulmuştur. Tablo 2’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu bağımlılık temasına ilişkin resimler çizmişlerdir.

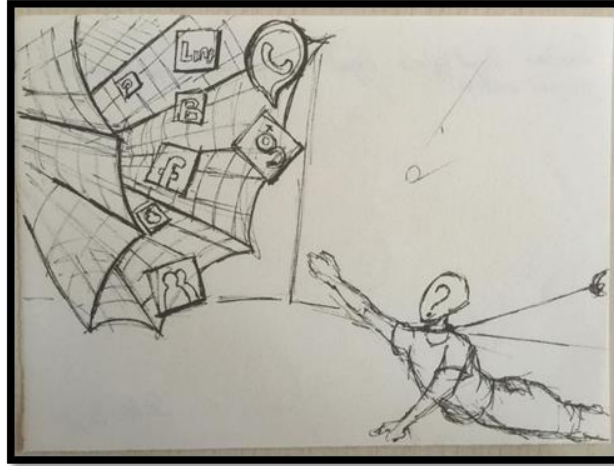
“Bağımlılık” temasına ilişkin resim örnekleri aşağıdadır.

Resim 11.

Resim 11'de ÖA 61 sosyal ağ logoları ile bağlı bir birey çizmiştir. ÖA 61 yazılı açıklamasında “sosyal ağların insanları kötü yönde etkilediklerini anlatmak istedim” diyerek sosyal ağların bağımlılık yarattığını ifade etmiştir.

Resim 12.

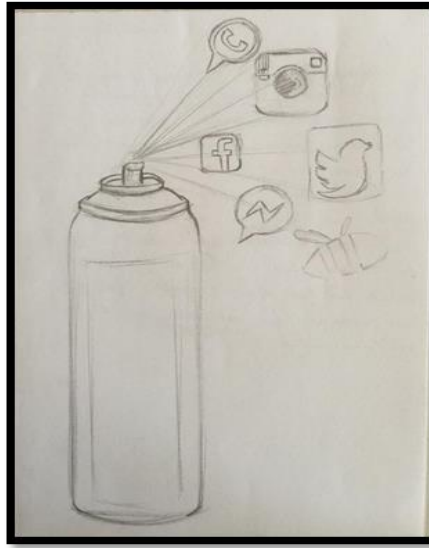
Resim 12'de ÖA 75 bir ağ içinde sosyal ağ logoları ve boynundan bağlı bu ağa uzanmaya çalışan bir kişi çizmiştir. Resimdeki kişinin yüzünde soru işareti vardır. ÖA 75 yazılı açıklamasında “insanların sosyal ağlarla bağımlı olduğunu, onlarsız yapamayacak hale geldiğini anlattım” diyerek sosyal ağların bağımlılık yarattığını ve pek çok kişinin sosyal ağ olmadan yaşayamadığını belirtmiştir.

Resim 13.

Resim 13'te ise, ÖA 74 masada oturan bir Facebook logosu ve bilgisayar monitörüne hapsolmuş bir kişiyi çizmiştir. ÖA 74 yazılı ifadesinde “teknolojinin esiri olmuş durumdayız. Nerdeyse biz onları değil onlar bizi kontrol etmekte” ifadesini kullanarak insanların sosyal ağlar tarafından hapis hayatı yaşadıklarını ifade etmiştir.

Resim 14.

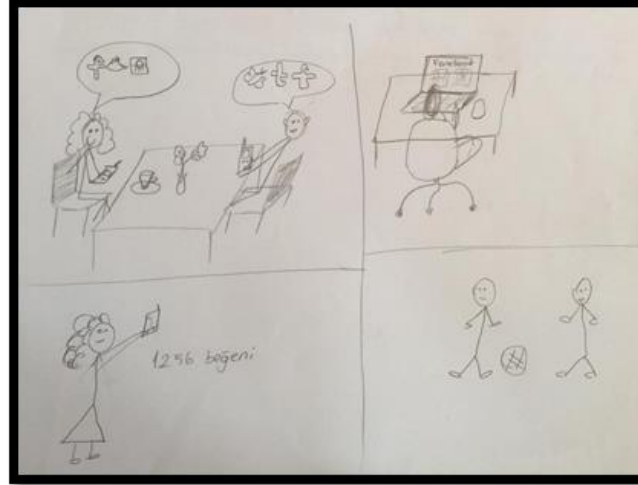
Resim 14'te ÖA 21 bir sprey ve spreyden çıkan sosyal ağ logoları çizmiştir. ÖA 21 yazılı ifadesinde sosyal ağları hoş kokulu bir spreye benzediğini ve bu hoş kokuyu sürekli koklamak istediğini yazmıştır. ÖA 21'in çizdiği resme ilişkin yazılı görüşü:

“Deodorant insan ihtiyacı olarak ne kadar güzel olsa da gereğinden fazla kullanım da doğaya, evrene verdiği zararlar barizdir. Deodorant gibi şişesinden ilk çıktığında ne kadar güzel olsa da doğurduğu sonuçlar o kadar da güzel olmuyor. Bahsettiğim sosyal ağlarda kullanırken güzel ama zaman geçtikçe insanlara zarar veriyor.”

ÖA 21'in çizdiği resimden ve yazılı ifadeden yola çıkarak sosyal ağların bağımlılık yarattığı sonucuna ulaşabilir.

Öğretmen adaylarının bir kısmı sosyal ağların yalnızlığa neden olduğunu belirtmişlerdir. "Yalnızlık" temasına ilişkin resim örnekleri aşağıdadır.

Resim 15.

Resim 15'te ÖA 6 farklı ortamlarda sürekli sosyal ağ ile ilgilenen kişiler çizmiştir. Resmin ilk bölümünde masada oturan ve elinde cep telefonuyla sosyal ağları gezen iki kişi çizilmiştir. Resmin diğer bölümlerinde de bilgisayar ve cep telefonu ile sosyal ağlara bağlanan yalnız bireyler görülmektedir. ÖA 6 yazılı açıklamasında "Günümüzde sosyal medya insanlar üzerinde o kadar etkili ki insanlar iletişim kurmak yerine telefonlarıyla ilgilenmeyi tercih ediyorlar. Sosyal medya üzerinde insanların ne kadar arkadaşı fazlaysa, gerçek hayattan arkadaşları o kadar az ve o kadar yalnızlar" diyerek arkadaşlarıyla bir araya geldiklerinde bile sosyal ağlara bağlandıklarını ve aslında her ortamda yalnız olduklarını ifade etmiştir.

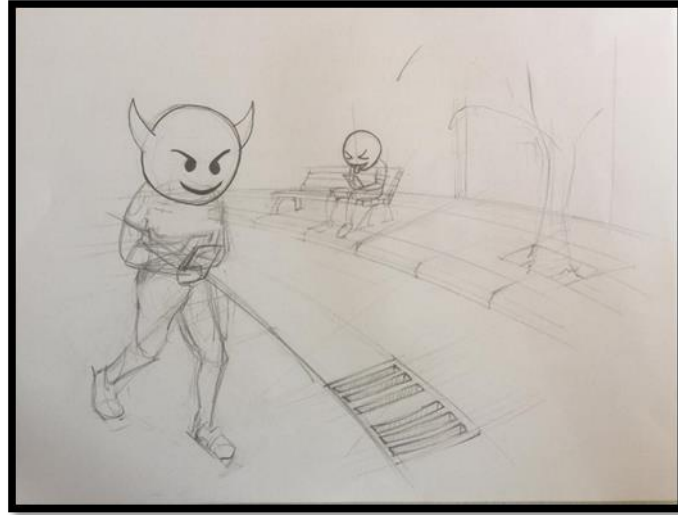
Resim 16.

Resim 16’da görüldüğü gibi ÖA 13 ayak bileğinden bir zincirle çivilenmiş, sosyal ağları düşünen yalnız bir birey çizmiştir. ÖA 13 yazılı ifadesinde *“insanlar sosyal ağ bağımlıları olduğu için ne durumda olurlarsa olsunlar sosyal ağları düşünür vazgeçmezler, vazgeçemezler çünkü zincirle bir kafese hapsedilmişlerdir”* diyerek sosyal ağlara olan bağımlılığın sonucunda bir yalnızlık oluştuğunu ifade etmiştir.

Bunların yanısıra öğretmen adayları sosyal ağların sanallaşmaya neden olduğunu belirtmişlerdir. *“Sanallaşmak”* temasına ilişkin resim aşağıdadır.

Resim 17.

ÖA 28 Resim 17’de hayali kahramanlar ve hayali bir cadde çizmiştir. ÖA 28 yolda yürürken ya da bankta otururken bile telefon aracılığıyla sosyal ağlara bağlanan bireyleri çizerek, bulunduğu ortamın farkında olmayan, sürekli sanal ortamda yaşayan bireyleri anlatmaya çalıştığı görülmektedir. ÖA 28’in çizdiği karakterlerin elinde cep telefonu olduğu görülmektedir. Bu durum ÖA 28’in bireylerin cep telefonu yoluyla sosyal ağlara ulaşım sağladığını ifade etmeye çalıştığını göstermektedir. ÖA 28 yaptığı yazılı açıklamada sosyal ağların bireyleri sanal bir hale getirdiğini ifade etmiştir.

Öğretmen adayları sosyal ağların farklı kimlik kullanımına neden olduğunu belirtmişlerdir. *“Farklı kimlik”* temasına ilişkin resim aşağıdadır.

Resim 18.

Resim 18’de görüldüğü gibi ÖA 35 çizdiği resimde bir ayna ve aynada kişinin iki farklı yüzünü çizmiştir. Resimde kişinin yüzü bir tarafta mutlu iken diğer tarafta mutsuz bir ifade taşımaktadır. Ayrıca resimde bir cep telefonu ve bir de diz üstü bilgisayar resmedilmiştir. Cep telefonu üzerinde bir fotoğraf ve beğeni sayısı yazmaktadır. Resimde görüldüğü gibi ÖA 35 sosyal ağlar içinde kişilerin farklı kimlik oluşturdıklarını ifade etmeye çalışmıştır. Bunun yanısıra öğretmen adayının çizdiği resimde sosyal ağlara cep telefonu ve diz üstü bilgisayar ile ulaştığını ifade etmeye çalıştığı görülmektedir. ÖA 35 yazılı açıklamasında sosyal ağlara kişilerin farklı kimliklerle girdiklerini ve kendilerine sanal arkadaşlarla sanal kişilik ve arkadaşlıklar kurduklarından söz etmiştir.

Öğretmen adaylarının sosyal ağlara ulaşmak için kullandıkları araçlar

Öğretmen adayları yaptıkları resimlerde sosyal ağlara ulaşmak için en çok akıllı telefon kullandıklarını gösteren çizimler yapmışlardır (Tablo 3).

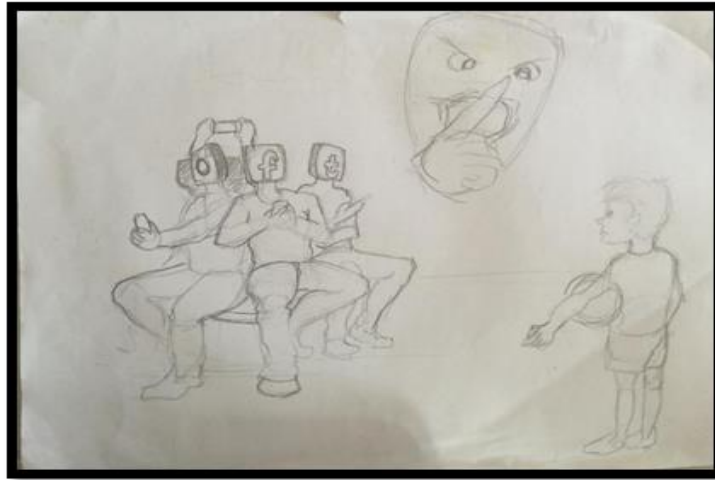
Tablo 3. Öğretmen adaylarının sosyal ağlara ulaşmak için kullandıkları araçlar

Kullanılan araçlar	f
Akıllı telefon	20
Dizüstü bilgisayar (Laptop)	13
Masaüstü bilgisayar (PC)	9
Tablet	6

Öğretmen adayları akıllı telefon dışında, dizüstü bilgisayar (Laptop), masaüstü bilgisayar (PC) ve tablet kullanarak sosyal ağlara ulaştıklarını gösteren çizimler yapmışlardır. Kullanılan araçlara ilişkin örnek resimler aşağıda yer almaktadır.

- *Akıllı telefon*

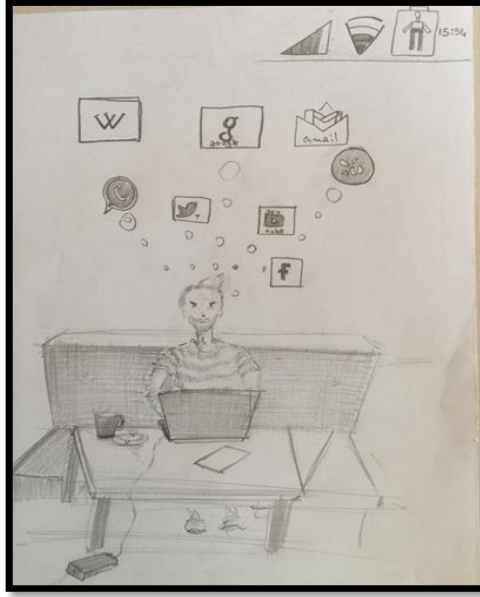
Resim 19.

ÖA 12’nin çizdiği resimde kişilerin her birinin elinde akıllı telefon görülmektedir. İncelenen resimlerde de en çok akıllı telefon kullanan kişiler çizildiği görülmüştür. Bu durum bireylerin sosyal ağlara ulaşmak için en çok akıllı telefon kullandıkları sonucunu göstermektedir.

- *Dizüstü bilgisayar (Laptop)*

Resim 20.

Resim 20’de görüldüğü gibi ÖA 29 sosyal ağlara ulaşmak için dizüstü bilgisayar (laptop) kullandığını gösteren bir çizim yapmıştır.

- Masaüstü bilgisayar (PC)

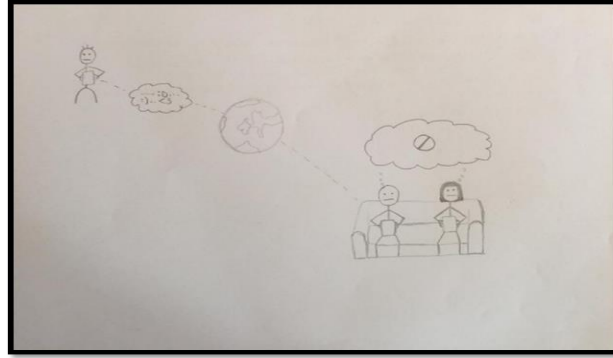
Resim 21.

ÖA 3’ün çizdiği resimde masaüstü bilgisayar (PC) kullandığı görülmektedir. Bu da sosyal ağlara ulaşmak için PC kullandığını göstermektedir.

- Tablet

Resim 22.

ÖA 10'un çizdiği resimde bir aile görülmektedir. Aile bireylerinin her birinin elinde bir tablet bilgisayar vardır ve bunun aracılığıyla sosyal ağlarla bağlantı kurdukları görülmektedir.

Öğretmen adaylarının sosyal ağ olarak kullandıkları uygulamalar

Öğretmen adaylarının sosyal ağ olarak algıladıkları uygulamalar ve sıklıkları Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Öğretmen adaylarının sosyal ağ olarak kullandıkları uygulamalar

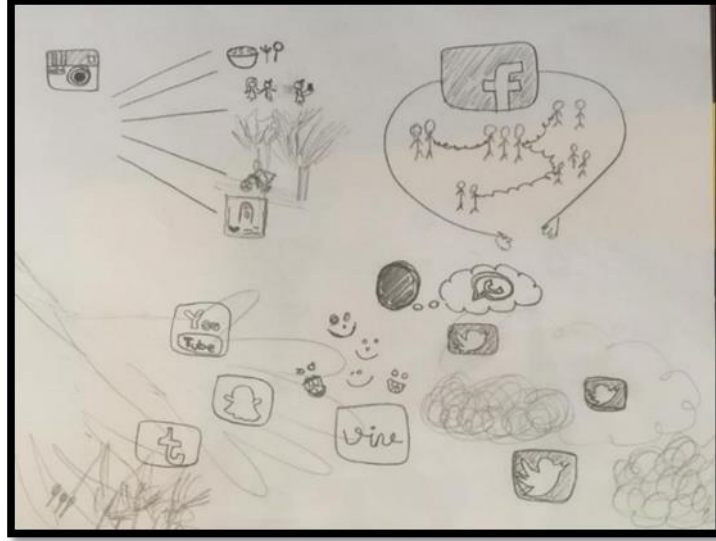
Sosyal ağ olarak algılanan uygulamalar	f
Facebook	60
Twitter	48
Instagram	40
Youtube	11
Swarm	8
WhatsApp	8
e-posta	8
Snapchat	7
Google	6
Messenger	6
Tumble	4
Skype	3
Line	2
Mynet	1
Yonja	1
MySpace	1
Reddit	1
Okcupid	1
Yahoo	1
e-bay	1
Hepsiburada.com	1
Tozlu.com	1

Öğretmen adayları resimlerinde 22 farklı sosyal ağ uygulaması ismine ve logosuna yer vermişlerdir. Ancak resimlerinde sosyal ağ olarak en çok Facebook uygulamasını örnek göstermişlerdir. Bununla birlikte, Twitter ve Instagram da sosyal ağ uygulaması olarak sıkça resimlerinde görülmüştür. Öğretmen adayları sosyal ağ uygulamaları haricinde e-

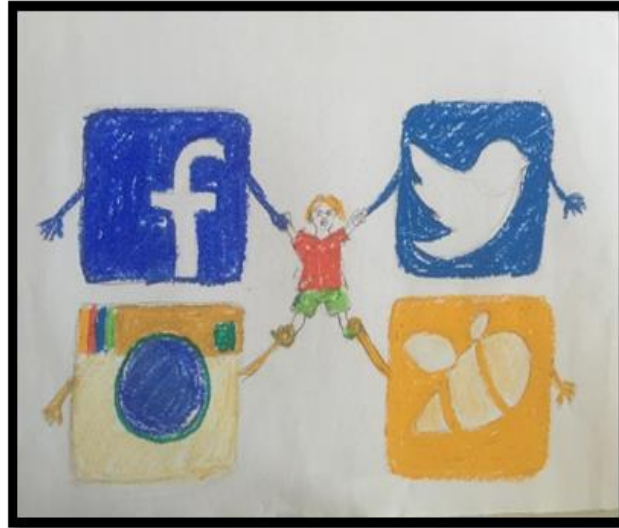
posta, Google, Yahoo, e-bay, hepsiburada.com, tozlu.com gibi uygulamaları da resimlerinde sosyal ağ olarak göstererek, sosyal ağ konusunda yanlış bilgiye sahip olduklarını göstermişlerdir.

Öğretmen adaylarının resimledikleri “sosyal ağ uygulamaları” örnekleri aşağıdadır.

Resim 23.

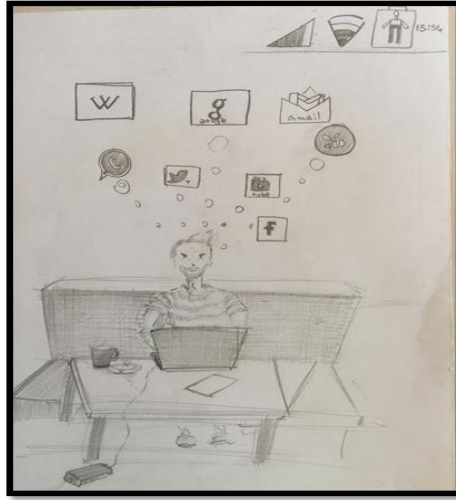

Resim 24.

Resim 23 ve 24'te yer alan ÖA 5 ve ÖA 19'un çizdikleri resimlerde Facebook, Twitter, Instagram, Swarm, Youtube gibi çeşitli sosyal ağ logolarını kullandıkları görülmektedir.

Resim 25.

ÖA 29'un resmi incelediğinde sosyal ağ olarak görülen uygulamalar içerisinde Google arama motorunun ve e-mail yazdığı görülmektedir. Bu durum bazı öğretmen adaylarının sosyal ağları tam olarak bilmediklerini göstermektedir.

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu araştırmada öğretmen adaylarının resimsel anlatımlarında ve resimlerine dayalı yazılı görüşlerinde sosyal ağ algılarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Öğretmen adaylarının resimlerinin ve yazılı görüşlerinin incelenmesi sonucunda sosyal ağlara ilişkin görüşleri iki başlık altında ele alınmıştır. Bunlar sosyal ağ kullanım amaçları ve sosyal ağların etkileridir.

Öğretmen adayları resimlerinde sosyal ağları en çok iletişim kurmak amacıyla kullandıklarını belirtmişlerdir. Sosyal ağların bireylerin duygu, düşünce ve bilgilerini internet ya da bir başka ağ üzerinden yayımlayarak, birbirleriyle iletişime ve etkileşime geçtikleri sosyal ortam olarak tanımlanabildiği (Majahan, 2009) göz önüne alındığında öğretmen adaylarının ilk olarak iletişim teması altında resimler çizmeleri oldukça doğaldır. Ersoy ve Türkkkan (2009) çocuk resimlerinde internet algısını belirlemeye yönelik yaptıkları araştırmada da çocukların interneti çoğunlukla iletişim kurmak amacıyla kullandıkları sonucuna ulaşmışlardır. Filiz ve diğerleri (2014) üniversite öğrencilerinin sosyal ağ kullanım amaçları ve bağımlılık düzeylerini belirlemeye yönelik yaptıkları araştırmada da, öğretmen adaylarının sosyal ağ kullanım amacı içerisinde en çok sosyal etkileşim ve iletişim amaçlı sosyal ağ kullandıklarını belirtmişlerdir. Yine Şener'in (2009) yaptığı Facebook kullanımı araştırmasında da Facebook kullanıcılarının büyük çoğunluğunun bu sosyal ağı kullanma nedeni iletişim kurmak olarak ortaya çıkmıştır. Köse'nin (2015) yaptığı araştırmada da öğrencilerin önemli bir kısmı sosyal ağları arkadaşları ile iletişim kurmak amacıyla kullandıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra öğretmen adayları sosyal ağları paylaşım, eğlence, bilgi arama, arkadaş edinme, gündemi takip etme, eğitim ve gelir elde etme amacıyla kullandıklarını resimlerinde ve yazılı görüşlerinde belirtmişlerdir. Öğretmenlerin resimleriyle yazılı görüşleri karşılaştırıldığında çoğunlukla tutarlı olduğu söylenebilir.

Öğretmen adayları sosyal ağ kullanımının etkisi olarak en çok bağımlılık temasına ilişkin resimler çizmişlerdir. Filiz ve diğerlerinin (2014) yaptığı araştırmada da öğretmen adaylarının yarısından fazlasının (%52,8) internet bağımlısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2016 yılında We Are Social'sın yaptığı araştırmaya göre Türkiye'deki kullanıcıların bir günde sosyal ağlarda geçirdiği süre ortalama 2 saat 32 dakikadır. Bu da sosyal ağlara bağımlı olduğumuzu göstermektedir (bkmexpress.com.tr, 2016). Bunun yanı sıra, öğretmen adayları sosyal ağların yalnızlığına, sanallaşmaya ve farklı kimlik oluşumuna neden olduğunu belirtmişlerdir.

Öğretmen adayları resimlerinde sosyal ağlara ulaşmada en çok cep telefonu kullandıklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte, dizüstü bilgisayar (laptop), masaüstü bilgisayar (PC) ve tablet kullandıkları resimlerinde görülmektedir. 2016 yılı verilerine göre ülke nüfusunun yüzde 45'nin mobil cihazlar üzerinden sosyal ağlara bağlandığı göz önüne alınırsa öğretmen adaylarının çizdiği resimler de bu durumu doğrular niteliktedir.

Öğretmen adayları resimlerinde sosyal ağ uygulaması olarak en çok Facebook uygulamasını çizmişlerdir. Yine We Are Social'sın (2016) yaptığı araştırmaya göre Türkiye'de en çok kullanılan sosyal ağ uygulaması Facebook'tur (bkmexpress.com.tr, 2016). Köse'nin (2015) yaptığı araştırmada yine üniversite öğrencilerinin çoğunluğunun sosyal ağ olarak Facebook uygulamasını kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte Twitter, Instagram uygulamaları da sıklıkla resmedilmiştir. Ayrıca öğretmen adayları Google, e-posta uygulaması ve alışveriş sitelerini de sosyal ağ sitesi olarak göstermişlerdir. Bu durum öğretmen adaylarının sosyal ağlara ilişkin yeterli bilgi sahibi olmadıklarını ya da yanlış bilgilere sahip olduklarını göstermektedir.

Araştırmada ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda şu öneriler geliştirilmiştir:

- Öğretmen adaylarının sosyal ağları bağımlılık düzeyinde kullanmalarına engel olacak önlemlerin alınması uygun olacaktır.
- Öğretmen adaylarının sosyal ağları doğru kullanmalarına yönelik eğitimlerin verilmesi uygun olacaktır.
- Öğretmen adaylarının yanı sıra ilköğretim ve ortaokul öğrencilerinin de sosyal ağ algılarının belirlenerek benzer araştırmalar desenlenebilir.
- Resimsel çizimlerin yanı sıra öğretmen adaylarının görüşlerinin temel alındığı olgu bilim çalışmaları yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Belet, Ş. D. ve Erişti, S. D. (2009). Multicultural primary school students' ways of revealing their perception of culture in written representations and pictures, (The Example of Multicultural Fjell Primary School in Norway). *Australian Art Education*, 32(2), 27-55.
- Belet, D. ve Türkkkan, B. (2007). İlköğretim öğrencilerinin yazılı anlatım ve resimsel ifadelerinde algı ve gözlemlerini ifade biçimleri (Avrupa Birliği örneği). VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildiriler içinde (ss.270-278). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bkmexpress (2016). Dijital dünyada 2016 yılının ilk Türkiye istatistikleri. 25 Eylül 2016 tarihinde <https://bkmexpress.com.tr/dijital-dunyada-2016-yilinin-ilk-turkiye-istatistikleri/> adresinden erişilmiştir.
- Buldu, M. (2006). Young children's perceptions of scientists: A preliminary study. *Educational Research*, 48(1), 121-132.
- Boyd, D. M. ve Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 11, 210-230. 24 Eylül 2016 tarihinde <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x/full> adresinden erişilmiştir.

- Buyurgan, S. ve U. Buyurgan. (2001). *Sanat eğitimi ve öğretimi*. Birinci Basım. Ankara: Dersal Yayıncılık.
- Çam, E. ve İşman, A. (2013). Teacher candidates' use of facebook for educational purposes. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 106, 2500-2506.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y.S. (2005). *The sage handbook of qualitative research* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Doğru, S.S.Y., Turcan, A.İ., Arslan, E. ve Doğru, S. (2006). Çocukların resimlerdeki aileyi tanıma durumlarının değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 223-236.
- Ekici, M ve Kıyıcı, M. (2012). Sosyal ağların eğitim bağlamında kullanımı. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 156-167.
- Erişti, S.D. (2012). Üstün yetenekli öğrencilerin görsel anlatımlarında geleceğin dünyasına ve teknolojisine ilişkin algıları. *Türk Üstün Zekâ ve Eğitim Dergisi*, 2 (2), 102-117.
- Erişti, S. D. (2010) Elementary school students' perceptions of popular culture in their pictorial representations (A sample of Norwegian Fjell Multi-Culture Elementary School). *Elementary Education Online*, 9(3), 884-897.
- Erişti, D. ve Belet, Ş.D. (2010). İlköğretim öğrencilerinin yazılı anlatım ve resimlerinde kültür algıları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (33).
- Erişti, D. ve Kurt, A.A. (2011). Elementary school students' perceptions of technology in their pictorial representations. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 2(1).
- Ersoy, A.F. ve Türkkan, B. (2010). İlköğretim öğrencilerinin çizdikleri karikatürlere yansıttıkları sosyal ve çevresel sorunların incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 35 (156).
- Ersoy, A., ve Türkkan, B. (2009). İlköğretim öğrencilerinin resimlerinde internet algısı. *İlköğretim Online*, 8 (1), 57-73.
- Filiz, O., Erol, O., Dönmez, F. İ. ve Kurt, A. A. (2014). BÖTE bölümü öğrencilerinin sosyal ağ siteleri kullanım amaçları ile internet bağımlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 3(2), 17-28.
- İşman, A. ve Albayrak, E. (2014). Sosyal ağlardan facebook'un eğitime yönelik etkililiği. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 129-138.
- Karal, H. ve Kokoç, M. (2010). Üniversite öğrencilerinin sosyal ağ siteleri kullanım amaçlarını belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirme çalışması. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 1(3), 251-263.
- Keleş, E. ve Demirel, P. (2011). Bir sosyal ağ olarak facebook'un formal eğitimde kullanımı. 5. Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu. Elazığ, 25 Mayıs 2015 tarihinde <http://www.firat.edu.tr/icits2011/papers/27807.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Kert, S. B. ve Kert, A. (2010). The usage potential of social network sites for educational purposes. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2(2), 486-507.
- Köse, A. (2015). Hayat oyununun yeni perdesi: sosyal ağlar ve gerçeklik algısının değişimi. *Online Academic Journal of Information Technology (AJIT-e)*, 6 (18), 57-70.
- Kurt, A.A. ve Özer, Ö. (2015). Views of teacher candidates towards using Facebook in instructional technologies and material design course. *SDU International Journal of Educational Studies*, 2(2), 80-91.
- Lenhart, A. (2015). Teens, social media & technology overview 2015. 7 Kasım 2015 tarihinde <http://www.pewinternet.org/2015/04/09/teens-social-media-technology-2015/> adresinden erişilmiştir.
- Madge, C., Meek, J., Wellens, J. and Hooley, T. (2009). Facebook, social integration and informal learning at University: 'It is more for socialising and talking to friends about work than for actually doing work'. *Learning, Media and Technology*, 34(2), 141-155.
- Majahan, P. (2009). Use of social networking in a linguistically and culturally rich India. *The International Information & Library Review*, 41(3), 129-136. 20 Ocak 2015 tarihinde <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1057231709000290> adresinden erişilmiştir.

- Miles M., & Huberman, M. (1994). *An expanded sourcebook qualitative data analysis* (2nd ed.). California: Sage Publications.
- Oğuz, A. (2007). Sen hiç bilim adamı gördün mü? VI. *Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu* Bildiriler içinde (ss.43-48). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Pempek, T. A., Yermolayeva, Y. A. ve Calvert, S. L. (2009). College students' social networking experiences on Facebook. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 30(3), 227-238.
- Rijey, J., & Van Rooy, W. (2007). Perceptions about health in primary school children. *Teaching Science*, 53(4), 32-35.
- Sareah, F. (2015). Interesting statistics for the top 10 social media sites. 7 Kasım 2015 tarihinde <http://smallbiztrends.com/2015/07/social-media-sites-statistics.html> adresinden erişilmiştir.
- Selwyn, N. (2007). Screw blackboard... Do it on facebook! An investigation of students' educational use of Facebook. 9 Nisan 2013 tarihinde [http://www.scribd.com/doc/513958 /Facebookseminar-paper-Selwyn](http://www.scribd.com/doc/513958/Facebookseminar-paper-Selwyn) adresinden erişilmiştir.
- Sever, S. (2015). İlköğretim öğrencilerinin resimsel anlatımlarında müzik imgesi ve okuldaki müzik dersiyile ilişkisi. *İlköğretim Online*, 14(2), 538-556.
- Şener, G. (2009). Türkiye’de Facebook kullanımı araştırması. XIV. *Türkiye’de İnternet Konferansı* Bildirileri. İstanbul: Bilgi Üniversitesi. 23 Eylül 2016 tarihinde http://inet-tr.org.tr/inetconf14/kitap/sener_inet09.pdf adresinden erişilmiştir.
- Taş, Y., Aslan, D. ve Sayek, İ. (2006). Doktorluk mesleğini çocuklar resimlerine nasıl yansıtıyorlar? 7-12 yas grubu çocuklar arasında yapılmış bir örnek. *Sürekli Tıp Eğitim Dergisi*, 15(11), 184-191.
- Türkkan, B. (2004). Okulöncesi dönem çocuklarının yaptıkları resimlerin aile yaşamlarına ilişkin ipuçları bakımından değerlendirilmesi. I. *Uluslararası Okulöncesi Eğitim Kongresi* Cilt III içinde (ss.79-97). İstanbul: YA-PA Yayınları.
- Türkmen, H. (2008). Turkish primary students’perceptions about scientist and what factors affecting the image of the scientists. *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education*, 4(1), 55-61.
- Vural, Z.B.A. ve Bat, M. (2010). Yeni bir iletişim ortamı olarak sosyal medya: Ege üniversitesi iletişim fakültesine yönelik bir araştırma. *Journal of Yaşar University*, 20 (5), 3348-3382.
- We Are Social’s (2016). Dijital in 2016. 23 Eylül 2016 tarihinde slideshare.net/wearesocialsg/digital-in-2016 adresinden erişilmiştir.
- Yalçın, M. ve Erginer, A. (2014). İlköğretim okulu öğrencilerinin okul müdürü algılarına ilişkin yaptıkları çizimler. *Eğitim ve Bilim*, 39 (171), 270-285.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yurtal, F. ve Artut, K. (2008). Çocukların şiddeti algılama biçimlerinin çizdikleri resimlerine yansımaları. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 15 (3), 149-155.